

Klassikalise kitarrri huviala põhiosakonna õppekava

Kitarrimängu tehnika omandamine on pikaajaline (10-12-aastane) protsess ja põhineb mõneti juba traditsioonilisel meetodikal (Torrega, Pujol, Aguando).

Kaasaegses meetodikas on õpetusse lisandunud palju progressiivset; mehaanilise tehnika arendamisel kasutatakse harjutuste kompleksi järjekorras, mis tagavad mängutehnika kiire omandamise minimaalse ajakuluga.

Meetodika ja sellega kaasaskäiva kitarrri mängutehnika harjutuste kasutamisel on oluline hoida kinni järjepidevusest meetodikas.

Klassikalise kitarrimängu õpinguid alustavad õpilased 6-12 aasta vanuses. Üle 12-aastaste algajate õpilaste puhul on soovitatav jagada olemasolev 7-aastane ainekava viiele aastale.

Lisaaine pilliks võib olla klaver või mõni muu pill, soovitatavalt meloodiainstrument.

1.2. NOOREMA ASTME AINEKAVA

1.2.1. I õppeaasta

Põhieesmärk

Muusika elementaarsete kuuldekujutusprotsesside esmane formeerimine. Esimeste praktiliste mänguharjutuste omandamine kitarril. Pilli tehnilistest võimalustest tulenevalt on vajalik muusikateoreetiliste mõistete süvendatud õppimine.

Muusikateooria

Muusika kui kunsti tutvustamine. Heli, selle kõrgus, pikkus, tugevus, tämber. Muusikaline helirida. Noodikiri. Noodimärgi elemendid. Helirea põhiastmed ja tuletatud astmed, alteratsiooni märgid. Muusikalise pausi mõiste. Rütm. Rütmiline joonis. Meetrum. Taktimõõt 2, 3 ja 4 peale.

Töö instrumendiga

Tutvumine kitarriga ja kitarrimängu asendiga. Parema ja vasaku käe õige asetus. Helitekitamise õpetus (*apoyando* ja *tirando*) ja kasutamine. Diatooniliste helide asukoht kitarril I positsioonis. *Apoyando* mängimine meloodia puhul ja *tirando* kasutamine 3-häälsete akordide ja arpedzho puhul. Pöidla ja sõrmede koostöö 2-häälsel muusika mängimisel. Töö koordinatsiooniga. Aplikatuurimärkide tundmaõppimine (parema ja vasaku käe sõrmede tähistus, astmete ja keelte tähistus). Õppeaasta teisel poolel võib tutvustada juhuslikke altereeritud helide asukohti I positsioonis. Kasutada tuleks sõrmpatjadega (ilma küünteta) või väikese küünega heli tekitamise moodust, et paremini tunnetada kokkupuudet keeltega.

Tehnilised harjutused

Diatooniline helirida I positsioonis. Heliredel Do-mazhoor, la-minoor soolokeeltele ja basskeeltele 1-s oktaavis.

Õppeaasta jooksul mängida: harjutusi ja kergeid etüüde, väikesi palu ja rahvaviise. Õppeaasta lõpul kontrollsinemisel esitada 1 etüüd ja 2 pala.

Tasemenäited:

1. H. Mätlik. Kitarrimängu tehnika harjutused
2. H. Mätlik. Klassikaline kitarrimäng (algõpetus)
3. Rahva- ja lastelaulud
4. Esimesed etüüdid J. Sagerase kitarrikooli I osast
5. M. Giuliani. La Papillon op. 30 (palad 1-12)
6. J. A. Muro. Kitarasoiton oppimateriaalia

1.2.2. II õppeaasta

Põhieesmärk

Muusikalise kuuldekujutluse arendamine, emotsionaalse vastuvõtu kujundamine. Rütmika, muusikalise kuulmise (meloodilise ja harmoonilise), muusikalise mälu ja kujutlusvõime areng.

Muusikateooria

Muusikaline intervall kui kahe heli vaheline suhe (meloodiline ja harmooniline). Tempo kui liikumise kiirus. Tempo suurusjärgud (aeglane, mõõdukas, kiire). Dünaamika ja selle nüansid (*f*, *mf*, *p*), aktsent. Ritenuto. Karakter loo esitamisel. Noodikirja lühendusmärgid *Volt*, *Da capo*. Harmooniliste intervallide konsonantsus ja dissonantsus. Helilaad ja selle emotsionaalne värv - mazhoor ja minoor kui varju ja valguse peegeldus muusikas. Akord kui iseseisev helikompleks. Kolmkõlad, septakordid.

Töö instrumendiga

Mängutehnika uute elementide õppimine (*legato*, *staccato*, harmoonilised *flazholetid*, *arpedzhiato*). Vasaku käe mängutehnika arendamine. Töö *barréga* kui tähtsa aplikaatuuri tehnilise võttega. Koordinatsiooni arendamine ja töö heliga põhiliste helitekitamise võtete (*apoyando*, *tirando*) põhjal. 4-häälsete akordide ja arpedzho mängimine, 3-häälse muusika esitamine. Positsioonimängu selgitamine, tutvumine II positsiooniga.

Tehnilised harjutused

Heliredelid ühes oktaavis I positsioonis erinevate rütmifiguuridega ja kadentsid. Mazhoorid: Do, Sol, Re, La, Mi, Fa. Minoorid: la, mi, re.

E. Pujol. Harjutus kitarrikoolist nr. 15.

Kromaatiline helirida I positsioonis eri keeltel.

Õppeaasta jooksul mängida: 8-10 etüüdi gammadele, arpedzhole, akordidele, *legatole*, *staccatole*. 8-10 pala erineva karakteriga, 3-5 ansamblipala.

Õppeaasta jooksul kontrollesinemistel esitada 1 etüüd ja 2 pala. Heliredelite arvestus.

Tasemenäited:

1. H. Mätlik. Kitarrimängu tehnika harjutused
2. H. Mätlik. Klassikaline kitarrimäng (algõpetus)
3. Etüüdid ja harjutused E. Pujoli kitarrikooli I osast
4. Etüüdid J. Sagerase kitarrikooli I osast
5. Prelüüdid ja palad F. Carulli kitarrikoolist
6. F. Sor. Etüüdid op. 60 (1-5)
7. J. Küffneri kitarriduetid
8. Palad B. Henzi kitarrikooli Ia osast
9. Palad M. Carcassi kitarrikooli op. 59 I osast
10. Palad F. Carulli kitarrikooli I osast
11. M. Giuliani. Le Papillon (palad 5-12)
12. R. Smith-Brindle. Guitarcosmos I
13. P. Prints. Ballaadid ja prelüüdid
14. D. Fortea. Kitarrikooli I osa
15. N. Paganini. 43 Chiribizzi
16. J. A. Muro. Kitarasoiton oppimateriaalia

1.2.3. III õppeaasta

Põhieesmärk

Muusikalise kujundliku mõtlemise arendamine ja kujutlusvõime rikastamine. Teoreetiliste teadmiste laiendamise ja praktiliste mänguharjumuste väljakujundamine.

Muusikateooria

Meloodia kui muusikalise väljenduse põhivahend. Muusikalise materjali organiseerimise printsiibid: ühehäälnene (monoodia) ja mitmehäälnene (homofoonia, polüfoonia, harmoonia). Suurendatud ja vähendatud intervallid. Teoste faktuur. Faktuuri lihtsaim kude: meloodia, saade, bass. Rütmi erilised jagamised: triool, kvintool, sekstool.

Töö instrumendiga

Mängutehnika arendamine tehniliste harjutuste komplekside abil sidudes neid varemõpitud materjalidega. Uute (II-V) positsioonide õppimine. Eriliste artikulatsiooni mooduste omandamine (*legato*, *staccato*). Iseseisva töö harjumuste juurutamine. Akordide õppimine, kolmkõla, minoor kolmkõla (näiteks: C, Cm, C7, D, Dm, D7 jne.).

Tehnilised harjutused

Tüüpheliredel C-duur ja G-duur 1-s oktaavis
Tüüpheliredel D-duur ja h-moll 1-s oktaavis
Barrée harjutusi (C)
Heliredel la-minoor ja mi-minoor 2-s oktaavis
F. Tarrega *legato*harjutused
M. Giuliani arpedzhoharjutused
Õppeaasta jooksul mängida: 5-6 etüüdi, 2-3 iseseisvalt õpitud pala, 6-8 eri karakteriga pala.
Õppeaasta jooksul kontrollesinemistel esitada 1 etüüd ja 2 pala. Tehniline arvestus.

Tasemenäited:

1. H. Mätlik. Kitarrimängu tehnika harjutused
2. H. Mätlik. Klassikaline kitarrimäng II osa
3. Etüüdid J. Sagerase kitarrikooli II osast
4. A. Diabelli. Väikesed palad op. 39
5. M. Carcassi. Palad kitarrikooli I osast
6. F. Sor. Etüüdid op. 60 (5-15), op. 44 (1-10)
7. N. Paganini. 43 Ghiribizzi
8. D. Fortea. Kitarrikooli I osa
9. F. Carulli. 24 duetti (*prima vista*)
10. M. Giuliani. Le Papillon op. 30 (12 ja edasi)
11. R. Smith-Brindle. Guitarcosmos I osa
12. E. Pujol. Kitarrikooli II osa harjutused
13. P. Prints. Ballaadid, prelüüdid

1.2.4. IV õppeaasta

Põhieesmärk

Muusikalise arengu üldise taseme tõstmine. Muusika esitamise harjumuste kujundamine.

Muusikateooria

Muusikaline vorm: fraas, periood. Artikulatsiooni täiustamine, fraseerimine, polüfoonia.

Töö instrumendiga

Mänguvilumuse kinnistamine. Mäng roobi ligidal (*sul ponticello* ehk *externo*) ja kõlaaval (*sul tasto* ehk *interno*). Erilised mänguvõtted *pizzicato* (*apagado*) ja flazholetid. Artikulatsioonivõtted *glissando* ja *portamento*. Positsioonivahetuse arendamine. Noodilugemise harjumuste täiustamine. Kitarriga saatmise edasiarendamine. Ansambelmängu harjumuste täiustamine. Akordide omandamine I positsioonis (Cm7, C⁰, C6, Dm7, D⁰, D6 jne.).

Tehnilised harjutused

Tüüpheliredel G-duur ja A-duur 2-s oktaavis. Aguado arpedzhoharjutused. Pujoli *legato*harjutused. Tarrega harj. juht. septakordidega. Mazhoor ühel keelel. Minoor ühel keelel. Harjutused pentatoonikal, E-duur erinevate rütmifiguuridega. Kromaatilise helirida I posits. Harjutus tertsidest ja sekstidest.

Õppeaasta jooksul mängida: 4-5 etüüdi erinevale tehnikale, 6-8 pala, 2-3 iseseisvat pala. Õppeaasta lõpul üleminekueksamil esitada 1 polüfooniapala, klassikaline vorm ja 2 karakterpala.

Noorema astme lõpueksami kava näidis

Polüfooniapala(d) R. de Visée. Menuett D-duur või S. L. Weiss. Menuett d-moll

Klassikaline vorm M. Giuliani. Sonaat op. 96 või M. Carcassi. Variatsioonid rootsi teemal

Karakterpalad L. Brouwer. Etüüd nr. 1 ja nr. 5 või M. Coste. Barkarool

Tasemenäited:

1. H. Mätlik. Kitarrimängutehnika harjutused
2. H. Mätlik. Klassikaline kitarrimäng II osa
3. Etüüdid J. Sagerase kitarrikooli II osast
4. F. Sor. Etüüdid op. 31 (1-7), op. 35 (1-6), op. 60 (15-19), op. 44 (10-24)
5. A. Carlevaro. Microetüüdid 1-4
6. Palad M. Carcassi kitarrikooli lisast
7. R. Smith-Brindle. Guitarcosmos I/II
8. N. Paganini. 43 Chizibizzi
9. F. Carulli. 24 duetti (*prima vista*)
10. L. Bouwer. Lihtsad etüüdid (1-5)
11. A. Diabelli. Akordetüüdid op. 39
12. P. Prints. Ballaadid, prelüüdid
13. H. Mätlik. Akordsaade kitarril

1.3. VANEMA ASTME AINEKAVA

1.3.1. V õppeaasta

Põhieesmärk

Esteetiliste vaadete arendamine. Muusikateooria teadmiste avardamine.

Muusikateooria

Kromatism ja alternatsioon. Modulatsioon ja transponeerimine. 2- ja 3-osaline lihtvorm. Renesanssaja lautomuusika. (XVI-XVII sajandi süit). Pavaan-Galjard ja selle mängimine kitarril 3-keel-fa.

Töö instrumendiga

Mängutehnika arendamine. Vibraato kitarril. Repertuaari koostamine.

Ansamblimängu kogemuste süvendamine. Akordsaate õppimine. Akordid (Cm6, C9, C sus4, C maj7). Tüüpakordid (F, Fm, F7, B, B7, Bm, D). Akordide mängimine (polka, valss, foks).

Tehniline ettevalmistus

- A. Segovia C-duur
heliredel c-moll - erinevate rütmifiguuridega
heliredelid fis-moll (E. Pujoli harj. 4 sõrme venitusele)
  - E. Pujoli harjutused ühel keelel
  - D. Aguado arpedzhoetüüd C-duur variatsioonidega
  - D. Aguado *legato*harjutused - I
  - E. Pujoli 4-häälsed arpedzhoharjutused akordidega
  - E. Pujoli harjutused pentatoonikal
tüüpheliredel d-moll *barréega*
  - M. Llobeti arpedzhoharjutused *barréega*
- Õppeaasta jooksul mängida: 4-5 etüüdi (erinevale tehnikale), 5-6 pala (2- ja 3-os. vormidega), 3-4 teost iseseisvalt.
Õppeaasta jooksul arvestustel esitada 1 etüüd, 1 tants lautomuusikast, 1 pala (2-3-osalise vormiga), 1 iseseisvalt õpitud pala. Tehniline arvestus.

Tasemenäited:

1. H. Mätlik. Kitarri mängutehnika harjutused
2. H. Mätlik. Klassikaline kitarrimäng (II osa)
3. D. Aguado. Etüüdid kitarrikoolist (1-6)
4. M. Carcassi. Etüüdid op. 60 (1-4, 6-8). Palad kitarrikooli lisast
5. F. Sor. Etüüdid op. 31 (8-11, 13, 14), op. 35 (7-12, 14, 15, 21, 22, 24), op. 44 (10-24)
6. F. Tarrega. 30 Estudios (1-10)
7. Etüüdid J. Sagerase kitarrikooli II ja III osast (1-20)
8. R. Smith-Brindle. Guitarcosmos II
9. A. Carlevaro. Mikroetüüdid (5-10)
10. L. Brouwer. Lihtsad etüüdid (6-10)
11. F. Kleyjnans. Estudines (1-4)
12. A. Diabelli. Väikesed palad op. 39 (*prima vista*)
13. H. Mätlik. Akordsaade kitarriil
14. P. Prints. Ballaadid, prelüüdid

1.3.2. VI õppeaasta

Põhieesmärk

Muusikaalaste teadmiste kujundamine homofoonia ja polüfoonia vormide alal.

Muusikateooria ja töö instrumendiga

XVII saj. tantsusüit. Kaunistused ja nende mängimine kitarriil. Barokiaja prantsuse, itaalia ja hispaania kitarrimuusika. «Chitarra spagnola», mängustiil *rasgueado* ja *punteado*. Rondovorm ja variatsioonivorm. Klassikalise ja romantilise kitarrimuusika interpreteerimine. Tantsurütmide mängimine (*slow beat*). Akordsaate õppimine.

Tüüpakordid F6, Fm6, F⁰, F9, Fm7, Bm7, B6, Bm6.

Tehniline ettevalmistus

- Kromaatile heliredel ühel keelel
- Harjutused kromaatikal nr. 1-4
- Harjutused käte koordinatsioonile
- Arpedzhoharjutused liikuvatele akordidele A, B, C, D
- Llobeti arpedzhoharjutus *barréega*. Tarrega arpedzhoharjutus kromaatikal (nr. 1, nr. 2).
- Legato*harjutused Aguado järgi - II

Harjutused trillerile

Õppeaasta jooksul mängida: 3-4 etüüdi erinevale tehnikale, 1-2 barokksüiti või erinevaid tantse, 1 variatsioonivormis teos, 1 rondovormis teos, 3-4 karakterpala iseseisvalt.

Tasemenäited:

1. H. Mätlik. Kitarri mängutehnika harjutused
2. M. Carcassi. Etüüdid op. 60 (10-16). Palad kitarrikooli III osast
3. D. Aguado. Etüüdid kitarrikoolist (1-6)
4. Etüüdid J. Sagrerase kitarrikooli III osast
5. R. Smith-Brindle. Guitarcosmos II (Studys)
6. M. Giuliani. Etüüdid op. 100 (1-12)
7. F. Tarrega. Estudios (11-22) (Soneto)
8. L. Brouwer. Lihtsad etüüdid (11, 12, 15)
9. H. Mätlik. Akordsaade kitarri
10. H. Mätlik. Klassikaline kitarrimäng (II osa)
11. P. Prints. Ballaadid, prelüüdid

1.3.3. VII õppeaasta

Põhieesmärk

Kontsertkava koostamine ja lõpueksamiteks valmistumine. Iseseisva töö harjumuste kujundamine.

Muusikateooria ja töö instrumendiga

J. S. Bachi ja tema kaasaegsete lautomuusika (S. L. Weiss) esitamine. Stiili ja maitse küsimused. XX sajandi kitarrimuusika interpreteerimine. Suurvorm (sonaat). Kõlaefektid kitarri *rasqueado*, *iz. sola*, *golpe*, *gr. cassa*. Kunstlikud flazholetid koos saatega, tremolo. Saatmine kitarri. Tüüpakordid Bmaj7, Dmaj7, B9, Fsus4, Bsus4. Tantsurütmid: rumba, tango, *begin slow*, rock.

Tehnilised ülesanded

Heliredelid C-duur ja c-moll *barréga*. Heliredel tertsid *barréga*. Kromaatika ühel keelel. *Legato*harjutused kromaatikaga. *Legato*harjutused *barréga*. Harjutus vasaku käe sõrmedele. *Barré*harjutus liikuva *barréga*. (Tarrega)! Kromaatiline heliredel oktaavis. Harjutused tremolole. (Tarrega)! Arpedzhoharjutused *barréga*.

Õppeaasta jooksul mängida: suurvorm (Carcassi, Carulli Sonaat 4-osaline), J. S. Bachi või tema kaasaegse lautosüit või 2-3 osa sellest, 4-5 etüüdi, 2-3 iseseisvat pala, XX sajandi kitarriteos.

Tasemenäited:

1. H. Mätlik. Kitarrimängu tehnika harjutused
2. H. Mätlik. Klassikaline kitarrimäng
3. F. Sor. Etüüdid op. 6 (1, 2, 7), op. 35 (13, 17, 22), op. 31 (16, 19, 20, 21)
4. M. Carcassi. Etüüdid op. 60 (5, 9, 17-19)
5. J. Sagrerase kitarrikooli IV osa
6. M. Giuliani. Etüüdid op. 100 (1-10), op. 48 (1-6)
7. F. Sor - A. Segovia. 20 etüüdi (1-10). Etüüdid (23-30) (Soneto)
8. F. Tarrega. Prelüüdid (8-19, 30-33) (Soneto)
9. R. Smith-Brindle. Guitarcosmos II (Suutes, duos)
10. P. Prints. Ballaadid, prelüüdid
11. M. Carcassi. Palad kitarrikooli lisast (*prima vista*)
12. H. Mätlik. Akordsaade kitarri
13. T. Paulus. Improvisatsioon ja harmoonia kitarri

Vanema astme lõpueksamil esitada suurvorm, 1-2 osa Bachi või ta kaasaegse (S. L. Weiss)

lautosüidist või barokk-kitarrimuusikast (R. de Visée), teos XX sajandi kitarrimuusikast (näiteks H. Villa-Lobos. Prelüüd nr. 3 või nr. 4) ja suurvorm klassikast (näiteks F. Sor. Variatsioonid Folia teemale op. 15 või M. Giuliani. Sonatiin op. 71 või A. Diabelli. Sonaat C-duur).

SOLFEDZHO

1. Kohaliku omavalitsuse muusikakooli ainekava

1.1. ÕPPESISU

Õpetuse eesmärgiks on arendada õpilastes sisemist kuulmist, intonatsiooni täpsust, lauluoskust, muusikalist kirjaoskust, analüüsivõimet.

Aine õpetamise käigus tuleks arendada järgmisi oskusi:

I. Laulmine

1. Laulmiseks vajalikud algteadmised: hingamine, fraseerimine, intonatsiooni puhtus, väljendusrikkus.
2. Astmetaju arendamine. Astmete tabamine astmetabelil: noodinimedega, vabalt valitud silbil, astmenumbritega ja/või astmenimedega. Laulmine noodijoonestikult rändnoodi järgi.
3. Heliredeli laulmine: tervikuna, tetrakordide kaupa, erinevates taktimõõtudes, rütmiseeritult, kaanonina.
4. Solfedzheerimine. Harjutuste laulmine sõnadega ja/või noodinimedega. Õpitud harjutuse transponeerimine. Õpitud harjutuse laulmine peast. Tundmatu harjutuse laulmine. Taktiviipamise skeemid.
5. Mitmehäälsuse arendamine. Eelharjutused õpitud astmetega. Heliredelid intervallides (terts, sekst jne.). Intervallide laulmine kahehäälselt. Akordide laulmine 3-4-häälselt. Järgnevuste laulmine. Mitmehäälsed harjutused (sh. kaanonid). Saatega laul.

II. Rütm

Rütmis liikumine. Rütmsilpide omandamine. Rütmiharjutused ühele ja kahele käele. Rütmi koputamine koos taktiviipamisega. *Ostinato* rütmid - laulusaatega. Saaterütm laulule. Rütmi kaanon. Lihtsamad rütmipartituurid.

III. Suuline analüüs

Rütmianalüüs. Meloodiaanaluüs. Vormianalüüs. Laadi ja/või helistiku analüüs. Intervallide analüüs. Akordide analüüs. Dünaamika analüüs.

IV. Diktaat

Meloodiline diktaat. Rütmidiktaat. Mäludiktaat. Kiirusdiktaat astmete tabamiseks. Kahehäälneline diktaat.

V. Improvisatsioon

1. Meloodia improvisatsioon: antud tekstile, läbivõetud teemale (astmed, helistik, akord jne.), antud rütmile.
2. Rütmi improvisatsioon: õpitud taktimõõdus, teatud rütmigruppidega, õpitud meloodia saateks, lihtsamad rütmipartituurid.
3. Saate improvisatsioon: bass antud meloodiale, teine hääl antud meloodiale, põhikolmkõlade bassi saade.

VI. Itaaliakeelsed oskussõnad

Tempode nimetused. Tempomuutused. Dünaamika. Iseloomu väljendavad sõnad.

Nurksulgudesse paigutatud materjal on ette nähtud neile, kes vajavad mahukamat ainekava. Läbivõetud teemade süvendamine ja kinnistamine jätkub igal järgmisel õppeaastal kuni lõpuklassini. Loetletud meetodilisi vihjeid võib omavahel kombineerida, varieerida, soovi korral täiendada.

1.2 NOOREMA ASTME AINEKAVA

1.2.1. I õppeaasta

Põhieesmärk: Rütmiõpetus. Laaditaju arendamine. Duur ja moll.

Nõuded:

1. **Meetrum ja rütm.** Rõhulised ja rõhutud taktiosad. Takt ja taktijoon. Taktidesse jaotamine. Lõpujoon. Kordamismärk II: :II. Taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4=. Taktiviipamise skeemid. Noodivältused ja pausid:

tervenoot

poolnoot

veerandnoot

kaheksandiknoot

kuueteistkümnendiknoot

tervepaus

poolpaus

veerandpaus

kaheksandikpaus

kuueteistkümnendikpaus

2. **Noodikirja algteadmised.** Noodijoonestik ja abijooned. Nootide asukohad noodijoonestikul. Noodivarte õigekiri. Pauside kirjutamine. Viuli- ja bassivõti. Noodinimetused: silp- ja/või tähtnimetused.
3. **Helistikud.** Laadid: duur ja moll. Astmed ja astmetaju väljaarendamine. Helistikud. Duurid C, F, G, D ja loomulikud mollid a, d, e. [Tutvuda a-molli 3 liigiga]. Paralleelhelistikud. I astme (toonika) kolmkõla. Juhtheli. Märgid: diees bemoll bekaar. Eakohased 1- ja 2-häälsed laulud, harjutused, kaanonid. Transponeerimine. Meloodia ja rütmi arendusvõtted (kordamine, sekvents, varieerimine, helile tuginemine jne.). Improvisatsioon.
4. **Diktaat.** Suuline ja kirjalik mälu- ja rütmidiktaat. Pikkus 2-4 takti.
5. **Tempo ja dünaamika mõiste**
6. **Rütmika.** Liikumisega (rütmikaga, tantsuga, pantomiimiga jms.) seotud mõisteid ja vastavate võtete harjutamine. Muusika kuulamine ja analüüs.

1.2.2. II õppeaasta

Põhieesmärk: Molli kolm liiki - loomulik, harmooniline, meloodiline. Intervallidega tutvumine.

Nõuded:

1. **Rütm ja taktimõõt.** Punkt noodi järel. Punkteeritud rütmid . [Taktimõõt 3/8 ja lihtsamad rütmid selles taktimõõdus].
2. **Helistikud.** Kahe märgiga duur- ja moll-helistikud. Molli 3 liiki (kuju): loomulik, harmooniline, meloodiline. Toon ja pooltoon. Heliredeli ehitus. Püsivad ja püsimatud astmed. Püsimatute astmete lahendamine püsivaisse. Lahendamise mõiste. Tutvumine põhiasstmete (I, IV, V) kolmkõladega ja nende laulmine duuris ja harmoonilises mollis. Laulud ja harjutused. Transponeerimine ja improvisatsioon.
3. **Intervallid.** Tutvumine intervallidega p. 1, p. 8, p. 5, p. 4, s. 2, v. 2, s. 3, v. 3.
4. **Diktaat.** Lihtne suuline ja kirjalik diktaat (4-8 takti) duuris ja mollis. Rütmidiktaat kuni 4 takti.
5. **Rütmika.** Tutvumine erinevate tantsurütmidega (eesti rahvatantsud, polka, valss, menuett, masurka jt.).

1.2.3. III õppeaasta

Põhieesmärk: Lihtintervallid. Akordiõpetuse algus.

Nõuded:

1. **Rütm ja taktimõõt.** 3/8 taktimõõt. Lihtsamad rütmid ja pausid selles taktimõõdus. Grupeerimine. Taktiviipamine.
2. **Helistikud.** Kolme märgiga duur- ja moll-helistikud. Toonika kolmkõla ja pöörded: I, I₆, I₆₄; tähistus duuris: T, T₆, T₆₄; tähistus mollis: t, t₆, t₆₄. Kolmkõla helide nimetused: priim, terts, kvint. Funktsionaalsuse mõiste. Toonika (I astme) kolmkõla (T, t). Subdominant (IV astme) kolmkõla (S, s). Dominant (V astme) kolmkõla (D). Põhikolmkõlade ehitamine ja laulmine (duuris ja harmoonilises mollis). Saate leidmine põhiastmetega.
3. **Intervallid.** v. 6, s. 6. v. 7 V astmelt lahendusega s. 3 duuris ja v. 3 mollis. s. 7 I astmelt lahendusega p. 8. Lihtintervallide pöörded. Suurus toonides. Intervallide ehitamine antud noodist üles ja/või alla.
4. **Diktaat.** Suuline ja kirjalik meloodiline diktaat (4-8 takti). Rütmidiktaat kuni 4 takti.

1.2.4. IV õppeaasta

Põhieesmärk: Akordide ehitamine ja laulmine duuris ning harmoonilises mollis: toonika kolmkõla pöörded, põhikolmkõlad põhikujus D lahendusega.

Nõuded:

1. **Rütm ja taktimõõt.** Taktimõõt 6/8 (3/8+3/8) ja viipamise skeem. [6/8 taktimõõd skeemina 2/8+4/8+2/8 eesti regilauludes.]
[Triool ja süngoop .]
2. **Helistikud.** Nelja märgiga duur- ja moll-helistikud.
3. **Intervallid.** <2 harmoonilises mollis.
4. **Akordid.** Dominantseptakord D₇ (V₇) lahendustega duuri ja molli. [Lihtsate 3-häälsete järgnevuste kuulamine ja laulmine.]
5. **Diktaat.** Meloodiline diktaat duuris ja mollis 8 takti. Rütmidiktaat 4 takti.

1.2.5. Noorema astme lõpueksam

I. Kirjalik

1. Diktaat 2/4 või 3/4 taktimõõdus (8 takti). Kirjutamise aeg 15-20 minutit. Mängitakse 8-10 korda.
2. Rütmidiktaat (4 takti) 2/4 või 3/4 taktimõõdus. Mängitakse 3-4 korda.
3. Kõla järgi määramine. Harmoonilised ja/või meloodilised lihtintervallid. Kolmkõla ja pöörded (harmoonilisel kujul). V₇ lahendamine duuri ja/või molli. Õpitud laadi äratundmine.
4. Ehitamine. Antud noodist (üles või alla) intervalli ehitamine. Antud intervalli määramine. Antud helistikus põhikolmkõlade ja toonika kolmkõla pöörete ehitamine. Antud akordi ja helistiku määramine. Antud helistikus V₇ ehitamine ja lahendamine, helistiku määramine. Antud noodist (üles) V₇ ehitamine ja lahendamine, helistiku määramine. Heliredeli ehitamine.

II. Suuline

1. Antud helistikus heliredeli, toonika kolmkõla ning pöörete laulmine.
2. Antud helistikus põhikolmkõlade ja V₇ laulmine koos lahendusega.
3. Tundmatu harjutuse laulmine.
4. [Aasta jooksul õpitud harjutuse laulmine.]

1.3. VANEMA ASTME AINEKAVA

1.3.1. V õppeaasta

Põhieesmärk: Suurendatud ja vähendatud intervallid. Põhikolmkõlade pöörded duuris ja mollis. Kolmehäälne järgnevus.

Nõuded:

1. **Rütm ja taktimõõt.** 6/8 taktimõõt. Rütmi grupid kuueteistkümnendiknootidega. Grupeerimine. Süngoop , triool . [Pide lihtsamad variandid .]

2. **Helistikud.** Viie märgiga duur- ja moll-helistikud.
3. **Intervallid.** Lihtintervallide ehitamine ja laulmine antud noodist üles ja alla (kordamine). Dissoneerivad intervallid lahendustega duuris ja harmoonilises mollis <4 IV astmelt lahendusega v. 6, s. 6, >5 VII astmelt lahendusega s. 3, v. 3; harmoonilises mollis >7 VII astmelt lahendusega p. 5, <2 VI astmelt lahendusega p. 4.
4. **Akordid.** Põhikolmkõlade pöörded ja nende lahendamine helistikus:
I V₆ I I₆ V₆₄ I₆ I₆₄ V I₆₄
I IV₆₄ I I₆ IV I₆ I₆₄ IV₆ I₆₄
>VII lahendusega duuris ja harmoonilises mollis. Kadentsid: lihtkadentsid - autentne (I V I) ja plagaalne (I IV I); liitkadentsi esimene (I IV V I) ja teine kuju (I IV K₆₄ V I).
Harmoonilised järgnevused 4 takti: esimesel poolaastal kolmehäälselt; teisel poolaastal neljahäälselt. [Dominantseptakordi pöörded lahendusega duuris ja mollis.]
5. **Diktaat.** 8 takti.

1.3.2. VI õppeaasta

Põhieesmärk: Harmooniline duur. Dominantseptakordi pöörded lahendustega duuris ja mollis. Neljahäälsed järgnevused.

Nõuded:

1. **Rütm ja taktimõõt.** Pidega rütmid [keerukamad variandid]. 6/8 taktimõõdus punkteeritud rütmid. Taktimõõdud 2/2=, 3/2. Taktimõõt 6/4.
2. **Helistikud.** Kuue märgiga duudid ja mollid. Harmooniline duur. Kromaatilised läbiminevad ja abihelid. Mõisted: kaldumine ja modulatsioon.
3. **Intervallid.** Harmoonilises duuris <2 VI astmelt lahendusega p. 4; >7 VII astmelt lahendusega p. 5. Ehitamine ja laulmine.
4. **Akordid.** Põhikolmkõlad harmoonilises duuris. Dominantseptakordi pöörded lahendusega duuris ja harmoonilises mollis: I pööre (V₆₅) lahendusega toonikasse T, t (I); II pööre (V₄₃) lahendusega toonikasse T, t (I); III pööre (V₂) lahendusega toonika sekstakordi T₆, t₆ (I₆). Neljahäälsed harmooniliste järgnevuste (4-8 takti) kuulamine ja laulmine. [Juhtseptakordide ehitamine ja lahendamine duuris ja harmoonilises mollis.]
5. **Diktaat.** [Üksikute kromaatiliste abi- ja läbiminevate helidega.]

1.3.3. VII õppeaasta

Põhieesmärk: Septakordide ehitamine ja lahendamine.

Nõuded:

1. **Rütm ja taktimõõt.** Sünkoop . Keerukamad sünkoobid ja pided . Segataktimõõt. Vahelduvtaktimõõt.
2. **Laadid.** Seitsme märgiga duur- ja moll-helistikud. Diatoonilised laadid. Kromaatilise duuri ja molli õigekiri.
3. **Intervallid.** Kõikide läbivõetud intervallide kordamine eksamik.
4. **Akordid.** Väike VII₇ põhikujus, lahendusega duuri; >VII₇ põhikujus, lahendusega duuri ja molli. Katkestatud kadentsiga tutvumine V, VI. [Harmoonilises mollis <III lahendusega t₆ (I₆).] [Harmoonilises duuris <VI lahendusega T₆₄ (I₆₄).]
5. **Diktaat.** Ühe- ja kahehäälsed.

1.3.4. Lõpueksam

Kirjalik (kestvus u. 60 min.)

1. Diktaat 2/4, 3/4, 4/4, 3/8 või 6/8 taktimõõdus.
2. Intervallide ja akordide kuulamine harmooniliselt koos lahendustega (8-10).
3. Intervallide ja akordide ehitamine ning lahendamine antud helistikus või antud noodist ja intervallide ning akordide määramine koos lahendusega (8-10).
4. Harmooniline järgnevus duuris või mollis 8 takti.
5. Soovi korral diatoonilise laadi või kromaatilise heliredeli või paljumärgilise molli ehitamine.

Suuline

1. Tundmatu harjutuse laulmine (transponeerimine).
2. Akordide laulmine õpetaja valikul. Kas
  - a. juhtseptakord ja dominantseptakordi pööre lahendusega antud helistikus või
  - b. 4-6 akordist koosnev kadentsiaalne järgnevus õpetaja poolt antud akorditähistuse järgi.
3. Soovi korral loomuliku, harmoonilise ja meloodilise molli laulmine.

1.4. LISAASTE

1. **Liittaktimöödud.**
2. **Laadid.** Kromaatilise duuri ja molli diatoonilised laadid. Pentatoonika. Vahelduv laad. Modulatsioon ja kaldumine. I järgu sugulushelistikud.
3. **Intervallid.** Harmooniline duur <4 VI astmelt s. 6; >5 II astmelt v. 3. Loomulikus mollis <4 VI astmelt v. 6; >5 II astmelt s. 3.
4. **Akordid.** Harmoonilises duuris <VI T₆₄; >II T₆. Loomulikus mollis >II t₆. Harmoonilises mollis <III t₆. II₇ septakord ja juhtseptakordid ning nende pöörded.
5. **Diktaat.** 1-2-häälne (kromaatilised helid, kaldumine, modulatsioon).

Kui lisaastme õpilasel on edaspidi kavas jätkata õpinguid mujal, tuleb solfedzho ainekava koostamisel silmas pidada vastava õppeasutuse sisseastumiskatsete nõudeid. Individuaalset programmi võib rakendada ka muul erijuhul.

MUUSIKALUGU

1. Kohaliku omavalitsuse muusikakooli ainekava

1.1. ÕPPESISU

Ainekava on Eesti-keskne. Mitte-eestlastest õpilastele soovitatakse oma (rahvus)kultuuriseltside toetusel korraldada täiendavaid tunde (kursusi).

Varasematel aegadel oli muusikaloo programmis eesti muusikat kolmandik. Käesolevas ainekavas on eesti muusikaloost 1/5 viimasel õppeaastal, ülejäänud jaotatud teistele õppeaastatele. Nooremas astmes alustatakse eesti rahvalaulude, pillilugude ja tantsudega. Ka teiste teemade puhul on ette nähtud olulisel määral «eestimaist». Kogu muusikaloo kursuse jooksul soovitatakse iga tunni alustuseks vähemalt 5 minuti jooksul vestelda kodukandi ja kogu Eesti muusikaelust (muusikauudistest), milles saab otstarbekalt ära kasutada helisalvestusi, videokatkendeid, muid illustatsioone. Vanemas astmes on iga teema juures võimalik tõmmata paralleele Eestis toimuvaga, paiguti saab näidata otseseid seoseid. Sel viisil toimides võime ainekava nimetada rahvuslikuks.

1.2. NOOREMA ASTME AINEKAVA

Noorema astme materjal ei ole esitatud selle läbivõtmise järjekorras. Õpetajale on jäetud vabadus järjestada (ja ühitada) teemasid nii nagu kohalikud tingimused (rühmade koosseis, õppeabinõude muretsemise ajastamine, õpetaja eelistused jms.) dikteerivad. Muusika valimine on jäetud täies ulatuses õpetaja maitse ja võimaluste valdusse.

1.2.1. III ja IV õppeaasta

Sissejuhatav teema. Muusikaloo sisu, selle koht kooli teiste õppeainete hulgas. Muusikaline heli. Heli omadused. Heli teekond tekkimisest kuulajani. Akustika aabitsatõed. Muusika väljendusvahendid: meloodia, rütm, tempo, dünaamika, tämber, register, kooskõla (harmoonia), faktuur.

Eesti rahvamuusika. Vanem ja uuem rahvalaul. Rahvapillid ja pillilood. Rahvatantsud.

Vokaalmuusika. Laulud. Rahvalikud laulud. Pop-laulud. Ansamblid. Koorid. Nende koosseis.

Instrumentaalmuusika. Sümfooniaorkestri pillid partituuri järjekorras. Pillirühmadest moodustuvad ansamblid (puupuhkpilli kvartett jne.). Kokkuvõtteks, partituuri järjekorra kinnistamiseks *B. Britteni variatsioonid Purcelli teemale*. Orel ja klaver (kaks kuningat). Süntesaator (kas kroonprints?). Pillid, mida tavaliselt sümfooniaorkestri põhikoosseisus ei esine. Instrumentaalansamblid ja orkestrid.

Programm-muusika

S. Prokofjev. *Petja ja hunt*
C. Saint-Saëns. *Loomade karneval*
A. Marguste. *Punane raamat*
A. Vivaldi. *Aastaajad*
E. Grieg. *Süit Peer Gynt*
M. Mussorgski. *Pildid näituselt*

Helitööde ülesehitus. Kuulamisülesannete kasutamise metoodika omandamine. Ühe- ja kahejaoline ülesehitus. Kolmejaoline vorm. Liht- ja liitvorm (kahe- ja kolmeosaline). Variatsioonid. Rondo.

Tantsud. Ajaloolised tantsud: pavaan, galjard, braanl; menuett, gavott, ekossees; polonees, masurka, krakovjakk, polka, booloro, tšardaš, valss, habaneera, tango. Tantsusüit. Aasia, aafrika, ladina-ameerika rütmid. Peotantsud. Kaasaegsed tantsud. Ballett.

Lavamuusika. Muusika sõnalavastuses. Ooper. *Rock-ooper*. Operetid. Muusikal.

1.3. VANEMA ASTME AINEKAVA

V ja VI õppeaastal antakse ülevaade muusika arengust keskajast meie sajandini. Liigestuse aluseks on stiilid. Iga stiiliperioodi esindaja(i)ks on valitud helilooja(d), kes ainekava koostajate arvates on kõige enam mõjutanud muusika edaspidist arengut või kelle teosed on ajaproovile enim vastu pidanud.

Et muusika kuulamiseks jääks rohkem aega, tuleks heliloojate elulugudest esile tuua ainult (algõpetuse tasandil) oluliseimat. Ainekavas ei ole nimetatud õpilaste repertuaaris leiduvaid palu.

Loetletud heliteostest teeb õpetaja oma valiku või asendab teistega, olenevalt konkreetse rühma tasemest või fonoteegi võimalustest.

1.3.1. V õppeaasta

Keskaeg. Romaani ja gooti stiil. Gregooriuse laul. Varajane mitmehäälsus. Organum, motett. Rüütli laul. (Kasutada T. Siitani koostatud kassette ja konspekte.)

Renessanss. Ajastu üldiseloostus, võrdlus keskajaga. Uued ilmalikud lauluzhanrid: ballata, madrigal. Pime muusik Firenzest Francesco Landino. Madalmaade koolkond, selle tähtsus polüfoonilise muusika arengus. Tähtsamad esindajad. Renessansi ajastul kasutatud pillidest.

Barokk. Ajastu üldiseloostus, võrdlus renessansiga. Muusika iseloostus, tähtsamad zhanrid.

Johann Sebastian Bach. Inventsioonid, prelüüdid ja fuugad (HTK). Oreliteosed. *Passacaglia ja fuuga c-moll. Orelitokaata ja fuuga d-moll.*

Concerto grosso mõiste. *Brandenburgi kontserdid*. Vokaalmuusika. Mõni aaria või kantaadi osa.

Klassitsism. Üldiseloostus. Uue helikeele võrdlus barokiga.

Uued zhanrid.

Joseph Haydn. Sümfoonia mõiste ja ülesehitus. Sonaat allegro vorm. Instrumentaalkontsert. Keelpillikvartett. *Sümfoonia nr. 103 Es-duur. Kontsert trompetile ja orkestrile Es-duur. Divertiment op. 3 nr. 5 F-duur.*

Wolfgang Amadeus Mozart. Imelapse periood. *Sümfoonia nr. 40 g-moll. Klaverisonaat k. 331 A-duur. Serenaad «Väike öömuusika».* Ülevaade ooperiloomingust. *Katkendid ooperitest «Figaro pulm», «Don Giovanni», «Võlulflööt».* Reekviemi mõiste. *Osad «Reekviemist» (nr. 1 «Requiem», nr. 2 «Dies irae», nr. 7 «Lacrymosa»).*

Ludvig van Beethoven. Helikeele erinevus võrrelduna Haydni ja Mozarti loominguuga. *Klaverisonaat op. 13 nr. 8 c-moll «Pateetiline».* *Klaverisonaat op. 27 nr. 2 cis-moll «Kuupaiste».* *Klaverisonaat op. 57 nr. 23 f-moll «Appassionata».* *Sümfoonia nr. 5. Sümfoonia nr. 9 (katkend sümfoonia lõpust -- kooriga).*

1.3.2. VI õppeaasta

Romantism. Romantismi põhijooned kõikides kunstides.

Franz Schubert. Laululooming. *Laulud «Forell», «Muusikale», «Ave Maria». Ballaad «Metshaldjas».* Laulutsüklid. *Kaunis Möldrineiu («Rändamine», «Kuhu», «Kütt», «Mölder ja oja»).* Talvine teekond (*«Pärnapuu», «Kevadunelm», «Post», «Vares», Leierkastimees»*). Klaverimuusika. *Valsid, muusikalised hetked, marsid.* Kammermuusika. *Kvintett klaverile, viiulile, vioolale, tšellole, kontrabassile D-duur op. 114 («Forellikvintett»).* Sümfooniad. *Sümfoonia nr. 8 («Löpetamata») 1. osa.*

Fryderyk Franciszek Chopin. Etüüdid. *Etüüd op. 10 nr. 3 E-duur, nr. 12 c-moll. Etüüd op. 25 nr. 1 As-duur.* Prelüüdid. *Prelüüd op. 28 nr. 15 Des-duur, op. 28 nr. 4 e-moll.* Poloneesid. *Polonees op. nr. 1 A-duur, op. 53 A-duur.* Masurkad. *Masurka op. 67 nr. 4 a-moll, op. 68 nr. 3 F-duur.* Valsid. *Valss op. 67 nr. 2 Cis-duur, op. 64 nr. 1 Des-duur.*

Robert Schumann. Klaverimuusika. *Klaveripalade tsükkel «Karneval» («Eusebius», «Florestan», «Chiarina», «Davidsbündlerite marss»).* Klaveripalade tsükkel *«Lastestseenid» («Unistus»).*

Ferenc Liszt. Klaverilooming. *Mefisto-valss. Nokturn «Armuunelmad».* Etüüd nr. 2 *«Gnoomide ringmäng».*

Rahvusromantism

Norra muusika. Norra rahvusmuusika.

Edvard Grieg. Klaveripalad. Orkestrimuusika. *Lüüriline süit op. 54 (Norra talupoja marss).* *Muusika H. Ibseni draamale «Peer Gynt».* Kontsert klaverile ja orkestrile a-moll.

Soome muusika. Soome rahvalaul. Seos eesti muusikaga. *«Hümn». «Porilaste marss».* *Einojuhani Rautavaara «Cantus arcticus» 3. osa «Luigeland».*

Jean Sibelius. Sümfooniline poeem *«Finlandia».* *«Kurb valss».* Sümfoonia nr. 2 IV osa. Süit viiulile ja keelpilliorkestrile III osa *«Suvel»*

Rootsi muusika. Rootsi rahvamuusika. Rahvuslik pillimuusika.

Hugo Alfven. *Rootsi polka (Polka från Roslagen).* Karjasetüdruku tants. *Rootsi rapsoodia nr. 1.*

Baltimaade muusika

Läti muusika. Läti rahvamuusika. Piirialade rahvalaulude sarnasus. Cimze seminari osa eesti muusikakultuuris. Ühislauluvara.

Alfred Kalniņš

Leedu muusika. Sutartines kui kogu maailma ulatuses ainulaadne nähtus.

Mikalojus Zhiurlionis. Helilooja ja kunstnik. Sümfooniline poeem *«Mets».* Sümfooniline poeem *«Meri».*

Vene muusika

Rahvalaulust Glinkani.

Mihhail Glinka. Orkestrimuusika. Sümfooniline fantaasia *«Kamarinskaja».*

Kontsertavamängud *«Aragoni hota», «Öö Madridis».* Ooperid. Ooperi *«Ruslan ja Ludmilla»* avamäng.

Vene muusikaelu 19. saj. II poolel. Võimas rühm.

Aleksander Borodin. Ooper *«Vürst Igor».* Polovetside tantsud. Sümfoonia nr. 2 h-moll *«Vägilassümfoonia» I osa.*

Modest Mussorgski. Laulud *«Kirp», «Hällilaul Jeromš kale».* Klaveripalade tsükkel *«Pildid näituselt».*

Nikolai Rimski-Korsakov. Sümfooniline süit *«Šeherezade».* Ooper *«Muinasjutt tsaar Saltanist», («Kimalase lend»).*

Pjotr Tšaikovski. Klaveripalade tsükkel *«Aastaajad» (2--3 pala).* Kontsert klaverile ja orkestrile nr. 1. Sümfooniad. Sümfoonia nr. 5. Ooperid. Ooper *«Jevgeni Onegin» (sissejuhatus, Tatjana ja Olga duett, Tatjana kirjastseen, Onegini aaria).* Balletid. Numbrid ballettidest

«Pähklipureja», «Uinuv kaunitar», «Luikede järv».

Sergei Prokofjev. Balletid. Ballett «Romeo ja Julia» («Tütarlaps Julia», «Montecchi ja Capuletti», «Rüütlike tants»). Sümfooniad. Sümfoonia nr. 1 («Klassikaline»). Sümfoonia nr. 7 («Noorte»).

Dmitri Šostakovič. Prelüüdid ja fuugad. Sümfoonia nr. V. Filmimuusika. (Romanss filmist «Kiin».)

1.3.3. VII õppeaasta

Eesti rahvusliku muusikakultuuri tekkimine 19. saj. keskel. Laulu- ja mänguseltsid, nende osatähtsus koorilaulu arengus.

Esimesed üldlaulupeod. **J. W. Jannseni** tegevus I üldlaulupeo organiseerimisel. Lõhe klerikaalse ja demokraatliku rahvusliku liikumise leeri vahel. Laulupidude repertuaar, kunstiline külg ja nende tähtsus eesti muusikas.

Eesti rahvusliku heliloomingu teerajajad **A. Kunileid, A. Thomson, Fr. Säebelmann, K. A. Hermann.** Nende elu ja looming.

Esimesed professionaalse haridusega heliloojad **J. Kappel, M. Härma, K. Tärnu.**

I sümfooniaorkestri loomine 1900. a. **A. Läte** poolt. Tema looming ja muusikaline tegevus sajandialguse Tartus.

Esimesed kompositsioonilase eriharidusega heliloojad **R. Tobias** ja **A. Kapp.** Nende osa eesti sümfoonilise muusika arendamises. (Avamängud «Julius Caesar» ja «Don Carlos».) Esimene eesti klaverikontsert. R. Tobiase «Kontsertpala». Esimesed oratooriumid (R. Tobiase «Joonase lähetamine» ja A. Kapi «Hiib»).

Põhjamaise helikeele taotlused **H. Elleri** instrumentaalmuusikas. (Sümfooniline poeem «Koit»). Tema viiuli- ja klaveripalad.

E. Tubin -- Eesti suurim sümfonist, esimese eesti balleti «Kratt» looja. (Katkend mõnest sümfooniast ja balletist «Kratt».)

Rahvusliku koorilaulu areng -- **M. Saar** ja **C. Kreek.** Rahvaviiside arendusvõtted nende koorilauludes. Näiteid M. Saare klaveripaladest ja soololauludest. Vaimulikud rahvaviisid C. Kreegi loomingus. Katkend «Eesti reekviemist».

Rahvamuusika kasutamine **V. Tormise** muusikas. Võrdlus M. Härma, M. Saare ja C. Kreegiga. Näited -- «Eesti kalendrilauludest», «Ingerimaa õhtud» jm.

Uute muusikaväljendusvahendite areng 1960. aastate instrumentaalmuusikas:

Neoklassitsism (**E. Tamberg** «Concerto grosso», **J. Rääts** «Kontsert kammerorkestrile», A. Pärt «Partita»).

Kollaazh (A. Pärt «Kollaazh BACH»).

Aleatoorika (**J. Koha** «Rondo»).

Dodekafoonia (A. Pärt «Nekroloog»).

A. Pärdi loominguga kaks perioodi.

Uusi jooni XX saj. II poolel sündinud heliloojate loomingus. **L. Sumera, E.-S. Tüür** jt.

Ülevaade eesti ooperi arengust. **E. Aav, E. Kapp, V. Kapp, G. Ernesaks, E. Tamberg.**